

Державна служба України з надзвичайних ситуацій

Національна академія педагогічних наук України

Департамент освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України

Інститут інформаційних технологій та засобів навчання НАПН України

Інститут професійно-технічної освіти НАПН України

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ: ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Випуск 5

Львів-2017

УДК 378.14

ББК 74.58

I 74

Рекомендовано до друку вченою радою Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (протокол № 2 від 4 жовтня 2017 р.)

Рецензенти:

ЗІНЬКОВСЬКИЙ Юрій Францевич, доктор технічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України, професор кафедри конструювання та виробництва радіоапаратури Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут» імені Ігоря Сікорського.

ОЛІЙНИК Віктор Васильович, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України, ректор ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України.

МАТВІЄНКО Ольга Василівна, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, проректор з наукової роботи Київського національного лінгвістичного університету.

Редакційна колегія:

КРЕМЕНЬ Василь Григорович, д.філос.н., проф., дійсний член НАН і НАПН України, президент НАПН України, президент Товариства «Знання» України (голова).

КОЗЯР Михайло Миколайович, д.пед.н., проф., член-кореспондент НАПН України, генерал-лейтенант служби цивільного захисту, ректор Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (заступник голови).

НИЧКАЛО Нелля Григорівна, д.пед.н., проф., дійсний член (академік) НАПН України, академік-секретар Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України (заступник голови).

БИКОВ Валерій Юхимович, д.т.н., проф., дійсний член (академік) НАПН України, директор Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України.

БИКОВА Олена Валентинівна, к.пед.н., доц., начальник управління європейської інтеграції та міжнародного співробітництва ДСНС України (за згодою).

ГУРЕВИЧ Роман Семенович, д.пед.н., проф., дійсний член (академік) НАПН України, директор Навчально-наукового інституту педагогіки, психології, підготовки фахівців вищої кваліфікації Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

КОВАЛЬ Мирослав Стефанович, к.пед.н., проф., перший проректор з науково-педагогічної роботи Львівського державного університету безпеки життєдіяльності.

КУЗИК Андрій Данилович, д.с.-г.н., проф., проректор з науково-дослідної роботи Львівського державного університету безпеки життєдіяльності.

ЛИТВИН Андрій Вікторович, д.пед.н., проф., завідувач кафедри практичної психології та педагогіки Навчально-наукового інституту психології та соціального захисту Львівського державного університету безпеки життєдіяльності.

ЛУК'ЯНОВА Лариса Борисівна, д.пед.н., проф., член-кореспондент НАПН України, директор Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України.

МАНДЗІЙ Любомира Степанівна, к.політ.н., доц., директор департаменту освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації.

РАДКЕВИЧ Валентина Олександрівна, д.пед.н., проф., дійсний член (академік) НАПН України, директор Інституту професійно-технічної освіти НАПН України.

СПРИН Олег Михайлович, д.пед.н., проф., член-кореспондент НАПН України, заступник директора з наукової роботи Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України.

ТОПУЗОВ Олег Михайлович, д. пед.н., проф., член-кореспондент НАПН України, віце-президент НАПН України.

ТИМЕНКО Володимир Петрович, д. пед. н., проф., учений секретар Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України.

ШУНЕВИЧ Богдан Іванович, д.пед.н., проф., директор Навчально-наукового інституту психології та соціального захисту Львівського державного університету безпеки життєдіяльності.

Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, І 74 перспективи. Збірник наукових праць. Випуск 5. / За ред. М.М. Козяра, Н.Г. Ничкало. – Львів: ЛДУ БЖД, 2017. – 400 с.

Висвітлено проблеми методології, теорії і методики підготовки фахівців до використання інформаційно-комунікаційних технологій в освіті. Проаналізовано сучасні підходи до формування професійної компетентності учнів, курсантів і студентів, а також підготовки педагогічних працівників до впровадження інформаційно-комунікаційних технологій, створення і використання електронних освітніх ресурсів. Проаналізовано проблеми менеджменту інноваційних освітніх проектів і програм та управління інформаційною безпекою і культури безпеки професійної діяльності.

Для педагогів загальноосвітніх, професійних, вищих навчальних закладів та інститутів післядипломної освіти, наукових працівників, аспірантів, докторантів.

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ЕСТЕТИЧНОМУ ВИХОВАННІ МОЛОДІ

У статті розглянуто можливості використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в естетичному вихованні молоді. Інформаційно-комунікаційні технології є важливим засобом естетичного виховання молоді. Їх використання у навчально-виховному процесі сприятиме естетизації навчальних дисциплін, дозволить емоційно впливати на учнів, на їхні почуття, розвивати естетичні смаки і погляди. Автор пропонує естетизувати весь навчально-виховний процес, використовуючи комп'ютер, інтернет, мультимедійні засоби та програмне забезпечення, віртуальні бібліотеки, що дозволить не лише отримати необхідні знання з різноманітних галузей культури, мистецтва, історії розвитку людства, а й естетично розвинути молодь, яка навчається.

Ключові слова: естетизація, естетичне виховання, інформаційно-комунікаційні технології, молодь, навчально-виховний процес.

The article deals with the possibilities of using modern information and communication technologies in the aesthetic education of youth. ICT is considered an important means of aesthetic education of youth. The use of ICT in the educational process will contribute to introducing the elements of aesthetics into the academic disciplines; will allow emotionally to affect students and their feelings, as well as to develop aesthetic tastes and views. The author offers to introduce the elements of aesthetics into the whole educational process using the computer, the Internet, multimedia and software, virtual libraries, which will allow not only obtaining the necessary knowledge in various fields of culture, art, history of human development, but will aesthetically develop young people who are studying.

Key words: aesthetic process, aesthetic education, information and communication technologies, youth, educational process.

В статье рассмотрены возможности использования современных информационно-коммуникационных технологий в эстетическом воспитании молодежи. Информационно-коммуникационные технологии являются важным средством эстетического воспитания молодежи. Их использование в учебно-воспитательном процессе будет способствовать эстетизации учебных дисциплин, позволит эмоционально воздействовать на учащихся, на их чувства, развивать эстетические вкусы и взгляды. Автор предлагает эстетизировать весь учебно-воспитательный процесс, используя компьютер, интернет, мультимедийные средства и программное обеспечение, виртуальные библиотеки, что позволит не только получить необходимые знания из различных областей культуры, искусства, истории развития человечества, но и эстетически развить учащуюся молодежь.

Ключевые слова: эстетизация, эстетическое воспитание, информационно-коммуникационные технологии, молодежь, учебно-воспитательный процесс.

Сучасний навчально-виховний процес немислимий без використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Навчально-виховні можливості ІКТ є предметом дослідження багатьох вітчизняних науковців (В. Биков, Р. Гуревич, М. Кадемія, М. Козяр, Л. Коношевський, А. Кузик, А. Литвин, Т. Поясок, І. Шахіна та ін.).

Естетичне виховання є важливою складовою навчально-виховного процесу. Нині ІКТ все більше використовуються в естетичному вихованні молоді. «Гармонійний розвиток особистості професіонала забезпечується нерозривною єдністю його професійного, загальнокультурного, морального і художньо-естетичного компонентів», – зазначає О. Отич [7, с. 89]. Актуальні проблеми естетичного виховання досліджені у працях І. Зязюна, В. Ковальчука, М. Лещенко, Л. Масол, С. Мельничука, Н. Миропольської, О. Отич та ін.

Мета статті – розглянути можливості використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в естетичному вихованні молоді.

А. В. Литвин визначає інформаційні технології як соціальне, культурно-освітнє явище, невід'ємну частину культури народу, національної політики [5]. М. Кадемія та І. Шахіна

дають визначення поняття «інформаційні технології в освіті: «технології навчання, виховання, наукових досліджень, засновані на використанні обчислювальної та інформаційної техніки і спеціального програмного, інформаційного та методичного забезпечення» та визначають основні шляхи їх застосування в освіті: створення інформаційних середовищ навчальних закладів та програмних педагогічних засобів; застосування ІКТ у проєктивному і дослідницькому навчанні, в управлінні навчальним закладом; застосування мультимедійних засобів навчання; розробка дистанційних курсів; використання засобів Інтернет з метою пошуку інформації, розробки програмно-методичного забезпечення навчальних закладів, професійного і психологічного консультування; створення веб-сайтів навчальних закладів; здійснення профорієнтаційної роботи в закладах освіти; розробка і використання контролюючих програмних продуктів; створення електронних бібліотек, медіатек тощо [3, с. 24].

Інформатизація суспільства, стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій створюють реальні можливості використання комп'ютерів, Інтернету, засобів мультимедіа, сучасного програмного забезпечення не лише у навчанні, а й у вихованні молоді. Слід наголосити на гуманізації цього процесу, оскільки ефективність майбутньої професійної діяльності студентів, учнів залежатиме не лише від рівня оволодіння сучасними інформаційними технологіями, а й від рівня сформованості в них естетичних смаків, почуттів, переконань.

О. Базелюк обґрунтовує сутність інформаційно-естетичної виховної технології, яка «ґрунтується й активно використовує можливості ІКТ в освітньому процесі». Дослідник розуміє її як «науково обґрунтовану та практично перевірену систему діяльності педагога й учнів із використанням ІКТ, яка гарантує досягнення достатнього або високого рівня естетичної вихованості» [1].

Важливою перевагою сучасних інформаційних технологій, які використовуються у навчанні та професійній практичній підготовці молоді, є те, що вони надають інформації привабливої форми й суттєво урізноманітнюють заняття. Як справедливо зазначає А. В. Литвин, одним із важливих принципів побудови сучасних програмних педагогічних засобів є привабливий естетичний вигляд інтерфейсу програми. Дизайн програмного засобу – важлива складова його роботи. Відповідний вигляд не лише створює сприятливий емоційний фон для користувача, але й полегшує набуття навичок роботи в програмному середовищі. Важливим є правильне з естетичної, ергономічної та психологічної точок зору розміщення елементів інтерфейсу на екрані, їх розмірів, кольору, шрифту і т. н. Однак «зайві прикраси» відволікають увагу людини і можуть набриднути. Потрібно прагнути до розумного балансу між зовнішньою привабливістю та функціональністю програми [5]. Дослідник значну увагу приділяє поняттю «мистецтво презентації», яке все частіше використовується стосовно методики подання навчального матеріалу.

Нині широко використовуються мультимедіа-технології, зокрема випущено десятки тисяч оптичних комп'ютерних дисків різних типів, які популяризують шедеври світової культури, доступні раніше для ознайомлення лише під час безпосереднього відвідування музеїв, палаців, картинних галерей, художніх виставок тощо. При цьому в загальному тематичному плані поєднуються не лише ретельні зображення творів архітектури, скульптури, живопису, а й багатоаспектна текстова інформація довідкового характеру, а також музичні вставки, відеокліпи й анімація [2]. Нині безліч всесвітньо відомих музеїв, виставок, концертних залів, театрів у різних містах світу можна відвідати віртуально, де ознайомитися з визначними пам'ятками архітектури, образотворчого, театрального, музичного мистецтва тощо.

Таким чином, сучасні інформаційні технології дозволяють не лише отримати необхідні знання з різноманітних галузей культури, мистецтва, історії розвитку людства, а й у процесі навчання емоційно впливати на учнів, на їхні почуття, розвивати естетичні смаки і погляди.

Оволодіння інформаційно-комунікаційними технологіями відкриває широкі можливості для естетизації всіх навчальних дисциплін (як гуманітарних, так спеціальних). Застосування комп'ютерних технологій у навчально-виховному процесі дає змогу впроваджувати

мультимедійні навчальні програми, використовувати Internet-технології, автоматизовані електронні бібліотеки, мережеві навчальні системи; організовувати дистанційне навчання, створювати «віртуальні» класи тощо [6].

Таким чином, інформаційно-комунікаційні технології є важливим засобом естетичного виховання молоді. Їх використання у навчально-виховному процесі сприятиме естетизації навчальних дисциплін, дозволить емоційно впливати на учнів, на їхні почуття, розвивати естетичні смаки і погляди.

Список літератури:

1. Базелюк, О. В. Інформаційно-естетична виховна технологія як педагогічна проблема // Наукові записки. Серія: Педагогіка. – 2013. – № 4. – С. 138-142.
2. Гуревич, Р. Нові інформаційні технології в інженерно-педагогічній освіті / Р. Гуревич, Л. Коношевський, В. Сумський // Педагог професійної школи : зб. наук. праць / Редкол. : Н. Г. Ничкало (голова), І. А. Зязюн, О. І. Щербак та ін.; Упорядники: Н. Г. Ничкало, О. І. Щербак. – К. : Наук. світ. – 2001. – Вип. 1. – С. 311-317.
3. Кадемія, М. Ю. Інформаційно-комунікаційні технології в навчальному процесі : навчальний посібник / М. Ю. Кадемія, І. Ю. Шахіна. – Вінниця : ТОВ «Планер», 2011. – 220 с.
4. Козяр, М. М. Застосування мультимедійних телекомунікаційних технологій у навчально-виховному процесі / М. М. Козяр, А. Д. Кузик // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук пр. / Ред. кол. І. А. Зязюн та ін. – Випуск 10. – Київ ; Вінниця : ДОВ «Вінниця», 2006. – С. 240-345.
5. Литвин, А. В. Естетичний потенціал інформаційних технологій у професійній освіті // Професійно-художня освіта України : зб. наук. праць / Редкол. : І. А. Зязюн (голова), В. О. Радкевич (заступник голови), Р. Т. Шмагало (заступник голови) та ін. – Київ; Черкаси: вид-во «Черкаський ЦНТЕІ», 2005. – Вип. III. – С. 64-72.
6. Литвин, А. Комп'ютерно орієнтовані навчальні технології у професійно-технічній освіті // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2006. – № 4. – С. 88-98.
7. Отич О. Художньо-естетичний розвиток особистості у системі професійної освіти // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2004. – № 3. – С. 89-98.

<i>О. О. Смотри, Є. В. Мартин</i> ГРАФІЧНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК БАЗОВИЙ СИМПЛЕКС <i>n</i> -ГРАННИКА ЗНАНЬ І ПРОФЕСІЙНИХ НАВИЧОК РЯТУВАЛЬНИКІВ	175
---	-----

<i>М.П. Шишкіна</i> МЕРЕЖНІ ІНСТРУМЕНТИ ХМАРО ОРІЄНТОВАНОГО СЕРЕДОВИЩА ЯК ЗАСІБ РОЗШИРЕННЯ ДОСТУПУ ДО НАВЧАННЯ І НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	180
--	-----

Секція 4. НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

<i>О.В. Аніщенко</i> SMART-ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА	184
--	-----

<i>Ю.М. Атаманчук</i> ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ЯКІСНА СКЛАДОВА У ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ ВНЗ.....	187
--	-----

<i>О.І. Башинський, О.Ю. Пазен, Т.Г. Березанський</i> ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ КОМП'ЮТЕРНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ПРИ ВИЗНАЧЕННІ МЕЖІ ВОГНЕСТІЙКОСТІ ЕЛЕМЕНТІВ БУДІВЕЛЬНИХ КОНСТРУКЦІЙ	190
---	-----

<i>В. Белан</i> ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНОГО НАВЧАННЯ У ПРОФЕСІЙНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ ТА ПОЛЬЩІ	194
--	-----

<i>Ю.О. Борзов, І.О. Малець, Р.Б. Малець</i> ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ	198
--	-----

<i>С. М. Вдович</i> ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ЕСТЕТИЧНОМУ ВИХОВАННІ МОЛОДІ	203
--	-----

<i>Л. О. Вербицька</i> ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ПРЕЗЕНТАЦІЙ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ	206
---	-----

<i>І.А. Дрозіч</i> ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ЗАСОБУ ФОРМУВАННЯ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ КУХАРІВ.....	209
---	-----

<i>Urszula Jeruszka</i> TECHNOLOGIE INFORMACYJNO-KOMUNIKACYJNE NARZĘDZIEM UPOWSZECHNIANIA NOWYCH OPISÓW INFORMACJI O ZAWODACH	214
---	-----

<i>М. Ю. Кадемія, В. М. Бойчук</i> ВИКОРИСТАННЯ SMART-ТЕХНОЛОГІЙ У ВНЗ	219
---	-----

<i>Н. О. Капітан</i> ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	224
--	-----